І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 24, 1961 No. 160. VOL. LXVIII.

ДІЛЛОН ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НАСЛІДКАМИ РЕДУКЦІЇ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

Вашингтон. — Секретар скарбу ЗДА Даґлес Діллон, виступаючи разом з державним секретарем Діном Раском під час пресової конференці в авдиторії державного департаменту у вівторок дня 22 серпня ц. р., перестеріг рішуче членів Конґресу, що відмова уділити урядові уповноваження фінансувати довгоречинцеву програму закордонної допомоги завдасть великої шкоди інтересам ЗДА. Зокрема, ствердив Діллон, ця відмова підірве й унеможливить прийняту економічною конференцією в Пунта дель Есте програму допомоги для Латинської Америки, заплянoвану під гаслом „Альянс для проґресу". Виступив із цією пересторогою Діллон у своєму звідомленні про перебіг і висліди конференції американських держав в Пунта дель Есте, що відбулася в днях 6 - 17 серпня ц. р. і завершилася підписанням „Чартеру Пунта дель Есте", в якому з'ясовано програму спільних зусиль для економічного розвитку країн Латинської Америки. Діллон підкреслив з притиском, що успіх „Альянсу для проґресу" залежить головним чином і в першій мірі від охоти і спроможности З'єдинених Держав Америки виконати їхні фінансові зобов'язання в цьому напрямку. Невиконання тих зобов'язань тільки підтвердило б сумніви в американську добру волю і спроможність допомогти країнам Латинської Америки добитися піднесення їх життьового стандарту і добробуту висловлені одверто кубинським міністром фінансів Ернесто Ґеварою під час конференції в Пунта дель Есте, який стверджував теж, що корисною й успішною для Латинської Америки може бути тільки „кубинська форма проґресу". Водночас із цим Діллон поінформував присутніх журналістів, що учасники конференції в Пунта дель Есте були дуже стурбовані вістками з Вашинґтону про опозицію Конґресу до запропонованої президентом Кеннеді програми довгоречинцевої допомоги відсталим країнам, вбачаючи в цій опозиції уже теж і загрозу для запропонованого президентом Дж. Кеннеді і прийнятого економічною конференцією пляну допомоги для Латинської Америки, розрахованого на 10 років і з вилатною фінансовою участю ЗДА. Ці вістки, згідно із ствердженням Діллона, підтверджували у великій мірі закиди і сумніви Ґевари у спроможність ЗДА допомогти успішно країнам Латинської Америки. Не зважаючи на всі ці комплікації, викликані опозицією Конґресу проти програми довгоречинцевої закордонної допомоги, Діллон ствердив, що конференція в Пунта дель Есте була цілком успішною і що вона буде важливим зворотним пунктом в історії взаємин ЗДА і Латинської Америки.

АРТУР ДІН В БІЛОМУ ДОМІ

Президент Кеннеді конферує з Артуром Діном, головою американської делегації на женевській конференції в справі припинення нуклеарних спроб, перед його виїздом до Женеви для участи в дальших сесіях цієї конференції. В комунікаті, виданому після зустрічі з Діном, президент Кеннеді висловив сподівання, що Совєтський Союз поставиться більш позитивно до пропозицій в справі ефективної контролі над нуклеарними експериментами.

АДЕНАУЕР ВІДВІДАВ БЕРЛІН — КОМУНІСТИ ЗНОВУ ПОГІРШИЛИ КОМУНІКАЦІЮ

Берлін. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер відвідав в минулий вівторок Західній Берлін, приїхавши туди з міністром для всенімецьких справ Ернестом Леммером. 85-літній канцлер відвідав в кількох пунктах міста давніші перехідні пункти між двома частинами колишньої німецької столиці, тепер задрутовані, забарикадовані чи навіть замуровані з східнього боку. Посадник Західн. Берліну Віллі Брандт привітав Аденауера на летовищі коректно, але холодно: між тими двома мужами є напружені відносини у зв'язку з виборчою кампанією, в якій вони є головними противниками-суперниками. Тому й Віллі Брандт, соціяліст, не товаришив Аденауерові в його інспекційній подорожі по Берліні, а його заступник, лідер західньо-берлінських християнських демократів. Коли Аденауер прибув на Потсдамерпляц, то з східньо-берлінського боку комуністичний пропаґатор глузував через гучномовець з Аденауера та порівнював його до Гітлера. На пресовій конференції та в таборі для східньо-берлінських втікачів запитували Аденауера, чому він приїхав до Берліна щойно так пізно, знайшовши в міжчасі час на виступ на одному передвиборчому вічі. Він відповів, що передвиборча кампанія у повному розпалі та що він і так відкликав багато своїх заповіджених виступів. За найголовнішу причину подав, що коли тільки він дізнався про замір Вашинґтону вислати віце-президента Джансона, він хотів поїхати з ним разом, але Джансон не бажав собі цього. Тимчасом східньо - німецькі комуністи проголосили, що надалі з Західнього Берліну будуть тільки: один перехід до Східнього Берліну для всіх „чужинців", включно з членами альянтської залоги, два переходи для західніх німців і чотири переходи для західніх берлінців, при чому всі вони мусять мати спеціяльні перепустки, видавані східньо-німецьким подорожнім бюром в Західньому Берліні.

СТІВЕНСОН ТАВРУЄ „БЕЗСОРОМНІСТЬ" ПОСТАВИ СОВЄТІВ В ОН

Адлай Е. Стівенсон

Плятон Д. Морозов

Об'єднані Нації. — „Поки розглядатиму справу, яку маємо перед собою, дозвольте мені сказати, що може зігноруємо безсоромне оскаржування за приявність військ на чужинних територіях, висловлене вчора представником того Совєтського Союзу, якого завойовницькі війська все ще перебувають в Польщі, у Східній Німеччині, на Мадярщині і в інших країнах — шістнадцять років після війни", — заявив американський амбасадор в Об'єднаних Націях Адлі Стівенсон в другому дні дебат надзвичайної Генеральної Асамблеї, скликаної для справи конфлікту між Францією і Тунісією за морськолетунську базу Бізерти. Стівенсон натаврував у тій заяві „безсоромність" пропаганди, яку день раніше розвів в Генеральній Асамблеї представник Совєтів Платон Морозов, який використав скаргу Тунісії для атаки проти всіх західніх держав, зокрема проти З'єдинених Держав, за зберігання ними військових баз в чужих країнах. Стівенсон звернув увагу, що Франція дала державну незалежність численним своїм колишнім колоніям, включно з Тунісією, і що таких країн було не менше, як ті, що їх в тому самому часі поярмили російські большевики. Однак Стівенсон повторив твердження попереднього промовця, арґентинського амбасадора Маріо Амадео, що дебат про французько - туніський спір не можна зводити на манівці пропаґандивними зворотами про інші справи і тому він відмовився від дальшої полеміки з Морозовим. Вертаючись до справи Бізерти, Стівенсон кількакратно підкреслив приязнь Америки супроти обох спірних сторін, Франції і Тунісії, і кількакратно висловив жаль, що наполегливі старання американської дипломатії, щоб не допустити до цієї „сумної нагоди", якою стала теперішня сесія Генеральної Асамблеї, не увінчались успіхом. Він признав існування сильних пристрастей по обох сторонах, але апелював до державного розуму і здібности холодної призадуми в обох розсварених державах, щоб вони на мить призабули ресантименти, що мають корінь в минулому, як теж теперішні настрої, і щоб засіли за конференційний стіл та спокійно поладнали с п і р н у спрвау. Він вказав на принципи, на яких мала б спиратися така домова: визнання суверенности Тунісії над Бізертою, поворот до стану з-перед 17 липня, себто дня кривавої битви й окупації французами міста Бізерти, невтручання в комунікаційні шляхи Бізерти, договорення щодо остаточної долі всіх споруд і інсталяцій, які тепер є в посіданні Франції у Бізерті. Стівенсон заявив, що З'єдинені Держави є взагалі проти всякої резолюції, яка, без уваги на свою стилізацію, не внесе нічого позитивного для реальної розв'язки проблеми. Далі, Стівенсон звернув увагу, що справа не тільки в самому порті й летовищі Бізерти, як б е з п о с е р едньому предметі скарги і спору, але в заведенні миру та ладу в цілій Північній Африці, про що проєкт зголошеної ґрупою азійсько-африканських країн резолюції нічого не говорить. Заява Стівенсона натякала прозоро на те, що З'єдинені Держави не візьмуть нічиєї сторони в теперішньому спорі і не будуть голосувати за згадану резолюцію — всупереч наполегливим заходам Тунісії, яка хотіла, щоб ЗДА морально підтримали її, голосуючи за резолюцію. Надзвичайна Генеральна сесія ОН в цій справі продовжується і скінчиться за день - два.

МИКОЛА І. СЕРЕДА, МОЛОДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВЕЦЬ, СИН ЧЛЕНА АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ ССР, „ВИБРАВ ВОЛЮ"

Відень, Австрія. — Згідно з одержаними тут у вівторок дня 22 серпня ц. р. з достовірних джерел повідомленнями, на Захід втік молодий совєтський науковець, протестуючи цим проти совєтського поневолення його батьківщини України. Прізвище цього науковця, спеціяліста в ділянці електроніки — Микола Іванович Середа. Він має 24 літ і походить з Києва. Свою втечу він здійснив, як член совєтської туристичної групи, що прибула до Австрії і відвідувала Відень, де він відлучився від інших совєтських туристів і, зголосившися до австрійської влади, попросив дати йому право азилю, як політичному втікачеві. Сталося це ще в липні ц.р. Одержавши це право, Микола Середа по кількох тижнях перебування під охороною австрійської влади, виїхав правдоподібно до З'єдинених Держав Америки. Батько цього нового втікача з-під совєтського режиму член Академії Наук Української ССР Іван Матвійович Середа був привезений негайно після втечі сина літаком з Києва до Відня, щоб намовляти його вернутися назад до Совєтського Союзу. Усі намагання батька переконати сина Миколу в „неправильності" його вчинку і намови, щоб він вернувся „на родіну", не дали ніякого висліду. Молодий Микола Іванович відмовився рішуче зрезиґнувати з обраної ним волі і відлетів незабаром під „західньою" о х о роною до Франкфурту над Майном і звідти мабуть до ЗДА.

Рада НАТО нараджувалась над збільшенням своєї збройної сили

Париж. — У минулий понеділок постійні представники 15-х членських дерзав Організації Північно - атлантійського пакту (НАТО) в її Раді — нараджувались впродовж трьох і пів години над Берлінською кризою та потребою збільшити у зв'язку з нею збройні сили НАТО. Ті наради були окутані такою тайною, що газети не подають ніяких подробиць про їх хід і рішення. Однак ще перед тими нарадами газети писали, що скликано ту нараду внаслідку заяви державного секретаря Діна Раска під час його перебування в Парижі з початком цього місяця, що три західні великодержави рішили збільшити свої військові бюджети і що тому й інші члени НАТО повинні їх наслідувати. Газети твердять, що 22 піхотні дивізії НАТО будуть доведені до свого повного складу, себто вони будуть побільшені на яких 80.000 вояків. Деякі члени НАТО буцім-то не кваплятся збільшувати свої наземні війська, не погоджуючися з новою стратегічною теорією адміністрації през. Кеннеді, наче б нова війна могла буде ведена тільки звичайними родами зброї, без атомової.

Раск передбачає, що восени відбудуться переговори в справі Берліну

Вашинґтон. — Державний секретар Дін Раск, виступаючи разом з секретарем скарбу Діллоном під час пресової конференції в державному департаменті заявив, що ніякий відповідальний уряд не доведе теперішньої кризової ситуації із справою Берліну на край війни без використання всіх можливостей полагоди справи, в тому й теж переговорів. Раск заповів, що такі переговори відбудуться ще перед вершком кризи, правдоподібно восени цього року. Свою заяву він базував на передбачуванні, а не на вже якійсь конкретній домові з совєтським урядом. Можливість відбуття таких переговорів беруть під увагу західні держави вже від часу зустрічі Кеннеді і Хрущова, що відбулася в днях 3 і 4 червня у Відні, під час якої Хрущов виступив із своїми погрозами змінити правний статус Берліну і підписати сепаратний мир із Східньою Німеччиною. Замкнення східньонімецькими комуністами границі між Східнім і Західнім Берліном не впливає на можливість відбуття таких переговорів, протеж кінцеве рішення щодо відбуття такої конференції і щодо її реченця залежить виключно від обидвох сторін. В дальшому Раск заявив, що З'єдинені Держави Америки не мають ніякої формальної домови з кастрівською Кубою в справі повернення захопленої силою власности, як наприклад літаків і кораблів, але обстоюють таку виміну шляхом нормальних дипломатичних розмов. Ствердив теж Раск, що ЗДА не пішли і не підуть на ніякий компроміс в справі уділювання політичним втікачам права азилю. Що ж до становища ЗДА до зустрічі невтральних держав у Беоґраді в Юґославії, заповідженої на 1-го вересня ц.р., то ЗДА не відмовляють ніяких країн від участи в ній, ані не заохочують їх до неї.

Уряд готовий прийняти компромісову розв'язку справи закордонної допомоги

Вашинґтон. — Державний секретар Дін Раск заявив, що адміністрація президента Кеннеді готова прийняти кожний плян фінансування заплянованої президентом Кеннеді програми закордонної допомоги, уділюваної низькопроцентовими і довгоречинцевими позиками на підтримку і господарський розвиток для відсталих країн. Як єдину передумову ставить уряд вимогу, щоб запропонована програма була довгоречинцевою, бо тільки так можна її відповідно плянувати. Виступив із таким ствердженням Дін Раск під час переслухання у Бюджетовій комісії сенату, яка розглядала запропонований урядом законопроєкт про закордонну допомогу. Розплянована на довший протяг часу програма допомоги дасть змогу — на думку Раска — також заінтересованим країнам використати пляново і дану їм позичку і їхні власні засоби. Багато членів Конґресу переконані, що справу довгоречинцевости допомоги і права Конґресу кожного року затверджувати уділювані позики можна погодити цілком добре і що це не викликуватиме жадних трудноців у здійснюванні цілої програми.

Англійці звільнили колишнього лідера терористичного руху Мав-Мав в Кенії

Найробі. — Англійська адміністрація в пів-автономній колонії Кенії в Африці цілком звільнила колишнього співосновника і лідера терористичного руху „Мав-Мав", Йомо Кеньятту, який сам твердить, що не знає, скільки йому років, але ніби, має 71. Він пересидів сім років у в'язниці і два роки у строгому відокремленні в його домі Ґатунді, за 20 миль від столиці краю Найробі. Проте він, як колишній в'язень за важкі злочини спонукування до вбивства, не має права засідати в автономному соймі. Ця справа є предметом конфлікту між всіма партіями автохтонів в Кенії і англійським урядом, бо всі ті партії хочуть мати Кеньятту за першого прем'єра, коли Кенія дістане незалежність. Йомо Кеньятта дістав початкову науку в місійній п р о тестантській школі, потім, від 1929 року в Англії. Приятелював з теперішнім президентом Ґани Кваме Нкрумахом і американським мурииським співаком, Полем Робесоном. Їздив тричі до Совєтського Союзу, але твердив, що це були „наукові" подорожі. Твердить, що закиди наче б він був комуністом, невірні та що комунізм непридатний для Кенії.

Не буде нового податкового закону в цьому році

Вашинґтон. — Новий податковий законопроєкт, що його запропонував уряд президента Кеннеді на розгляд Конґресу, не має виглядів на те, щоб його схвалив Конґрес у цьому році — заявляють з поінформованих джерел. Минулого вівтірка, 22-го серпня, президент Кеннеді конферував у цій справі із секретарем скарбу Доґлесом Діллоном та 15-ти демократичними членами конґресової Комісії способів і засобів. Згідно з інформаціями від учасників цієї конференції, уряд вже не має надії на те, щоб новий податковий законопроєкт, який викликав в конґресових і, зокрема, в сенатських колах мало ентузіязму, але зате багато критики, щоб цей законопроєкт міг бути схвалений ще під час цьогорічної сесії Конґресу. Законопроєкт, про який мова, становить поважнішу частину економічної програми уряду президента Кеннеді.

Туніський президент Бурґіба їде до Београду на з'їзд невтралістів

Туніс. — Тунісія дістала запрошення прибути на з'їзд невтральних країн, що почнеться 1 вересня ц. р. в Београді і на той з'їзд виїде делеґація під проводом президента Габіба Бурґіби. Ця подія має велике міжнародне значення з уваги на факт, що Тунісія належала донедавна до західнього політичного світу та що сам президент Габіб Бурґіба називав себе найбільшим приятелем Америки. За твердженням одного неназваного західнього дипломата — читаємо в американській пресі — Франція заганяє Тунісію в обійми Совєтського Союзу — всупереч волі Габіба Бурґіби. На тому з'їзді невтралістів в Београді першу скрипку гратимуть Тіто, єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер і індійський президент Джавагарлал Неру. Але будуть там також ґанський президент Кваме Нкрумах, ґвінейський Секу Туре й інші невтралісти, які здебільша підтримують у практиці совєтську закордонну політику. През. Бурґіба дістав депеші солідарности з ним у спорі з Францією за Бізерту — м. і. від Джорджа Міні, відомого антикомуністичного лідера Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Організацій.

Збройні сили приймуть на працю 10,000 цивільного персоналу

Вашинґтон. — Департамент оборони доручив командуванням окремих збройних сил РДА затрудинити у військових установах, підприємствах та бюрах додаткових десять тисяч цивільного персоналу, зокрема у військових вишкільних центрах, летунських базах і корабельнях. Представник департаменту оборони сповістив, що департамент плянує дальше збільшення цивільного персоналу, кількість якого досі досягала 1.040.000 осіб і після останнього доручення виноситиме 1.050.000 осіб. Цивільний персонал має заступити військовиків у вишкільній та іншій роботі і звільнити їх для виконування інших важливіших завдань, уже чисто мілітарного характеру. Збільшення цивільного персоналу, затрудненого при війську, відбувається в рамцях ухваленого Конґресом військового бюджету у висоті 46,600.000.000 долярів. Із прийнятих тепер 10.000 осіб 4437 будуть затруднені у Фльоті, зокрема при репараційних роботах. 3.937 в Армії, 1.437 в Летунстві і решта 189 осіб в бюрах секретаріяту оборони, здебільша для комунікаційних завдань.

У Лондоні вкрадено образ Ґої вартости $ 392,000

Лондон. — З Британської Національної Ґалерії невідомий злочинець вкрав в минулий вівторок о б р а з Ґої „Князь Веллінґтон", про який недавно було багато розголосу у зв'язку з його продажем до Америки. Англійська публічна опінія була схвильована, що цей образ, куплений американським мільйонером з публічного авкціону за дол. 392,000, перестане бути скарбом англійських музеїв. Тому англійський уряд, наспілку з пожертвами від приватних багатіїв, відкупив цей образ за згадану суму. Його виставлено в Національній Ґалерії. Фахівці з Скотленд Ярду вважають, що або вкрав його хтось для „жарту" і зверне, або зробив це маняк, який сидітиме в пивниці і дивитиметься на той образ при зачинених дверях — бо його неможливо ні продати, ні будь-де показати приятелям чи знайомим.

В АМЕРИЦІ

● **Керівництво** Метрополітальної Опери в Ню Йорку повідомило секретаря праці Артура Дж. Ґолдберґа, що воно готове відкликати своє рішення в справі невідбування 1961-1962 сезону, якщо буде досягнене скоро порозуміння із професійними спілками музиків і співаків. Одержавши таке запевнення, Ґолдберґ звернувся до згаданих спілок з вимогою, щоб вони відновили переговори з керівництвом Опери і щоб повели всі заходи на встановлення договору, який відповідав би реальному становищу Опери.

● **Леґіслятура** стейту Ню Йорку вирішила інтервеніювати в довготривалому спорі правління міста Ню Йорку з його шкільною радою і під час своєї надзвичайної сесії в дні 21-го серпня доручила теперішню шкільну раду розв'язати з днем 20-го вересня цього року і на її місце вибрати нову.

● **З Веллопс Айленд** у Вірджінії відбудеться з кінцем цього тижня випущення нового американського сателіта С-55, призначеного до просліджування і вимірювання густоти космічного пилу понад Землею на висоті 280 до 610 миль, передусім з увагою на можливість загрози цього пилу для майбутніх космічних летів.

● **Федеральні аґенти ЗДА** затримали в Мехіко Ситі кореспондента кубинської пресової аґенції „Пренса Лятіна" Анґеля Боана Акосту, як аґента кубинського уряду. Акоста намагався передати пістолю іншому кубинцеві під час відлету одного з літаків з Мехіко Ситі на Кубу до Гавани.

● **Канадійський прем'єр** Джан Діфенбейкер сповістив, що Канада плянує збільшити з огляду на Берлінську кризу свої військові з'єднання в Німеччині. Склав свою заяву Діфенбейкер під час засідання канадійського уряду в понеділок, 21-го серпня ц. р.

● **Сенат ЗДА** прийняв окремий законопроєкт про асиґнування 10 мільйонів долярів на викорінення бацилів холери і на виключення можливостей поширення цієї пошести.

● **Департамент рільництва** ЗДА закупив за суму 2,400,000 долярів 7,800,000 фунтів заморожених індиків, щоб розділити їх між учнями шкіл. Переведено цю трансакцію в рамцях започаткованих урядом заходів для розвантаження торговельного ринку від надміру деяких продуктів.

● **В місцевості Путні**, Вермонт почався вишкіл групи добровольців Корпусу Миру, які найближчим часом мають виїхати до Пакістану. У вишколі бере участь 29 американських чоловіків і жінок у віці від 20 до 62 років.

У СВІТІ

● **В Ніцці**, на французькій Рівієрі, арештовано італійця Джованні Пелізі, як члена банди, що займалась викраданням вартісних образів з мистецьких виставок. Впродовж останнього півтори року на французькій Рівієрі було кілька таких крадежей образів на збірну кількамільйонову вартість. Багато образів віднайдено в ґалеріях в Ґенуї, Міляно й інших містах, що купили образи, не знаючи, що вони — крадені.

● **Східньо - німецькі власті** проголосили, що телефонічна сіть з Західнім Берліном і Західньою Німеччиною перервана, скидаючи вину за це на західньо-німецькі і західньо-берлінські чинники.

● **У Женеві** відбувається з'їзд Світового Жидівського Конґресу з участю 100 делеґатів з 31-ох країн. Найбільше нарікань було на антисемітизм і ненависть долю жидів у Совєтському Союзі. Рабін Йоахім Прінц, колишній рабін Берліну, який виеміґрував до Америки і живе тепер постійно в Нюарку у ЗДА, повідомив членів Конґресу, що він прийняв запрошення від берлінських жидів і поїде до Західнього Берліну відправити в тамошній синаґозі в найближчу п'ятницю молитви на інтенцію свободи того міста.

● **В Непалі**, маленькому королівстві серед Гімалайських гір, арештовано трьох керівників недавньої тамошньої керівної політичної партії. В грудні мин. року король Магендра арештував був прем'єра і кількох міністрів та заборонив всі політичні партії й організації. Між арештованими тепер діячами є колишній міністер закордонних справ Непалю та його заступник.

● **Арманд Берар**, постійний амбасадор Франції при Об'єднаних Націях, та його заступник Пєр Мілле, офіційно знаходяться „на літній відпустці". Насправді, Франція бойкотує теперішню надзвичайну сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй і ніхто з членів французької репрезентації при Об'єднаних Націях не входить до скляного палацу ОН. Десять місць французької делеґації на залі нарад — світять пусткою.

● **В Об'єднаних Націях**, під час засідання Генер. Асамблеї в минулий понеділок, 29-річний Волтер Віле з Ню Йорку почав викрикувати з ґалерії глядачів: „Припиніть атомові досліди, ви дурні!" Поліція викинула його з залі і віділала на перевірку до шпиталю умово хворих. Саме тоді промовляв туніський амбасадор Монґі Слім. Він перервав промову на час, поки поліція впоралась з авантурником.

● **В Італії** в минулий понеділок почали свою службу перші 68 жінки-поліціянтки, по одній в 68-ох італійських провінційних столицях. Всіх провінцій в Італії 92. Число поліціянток зросте в Італії в січні до 104, а взагалі до 450. Всі вони у віці від 24 до 37 років. Вони досліджуватимуть злочини, доконані супроти жінок і малолітніх. Вони зодягнені в сіро-зелені уніформи з малими револьверами за пояском.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Зайва сесія ОН

Теперішню надзвичайну сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй найкраще схарактеризував у першому дні її нарад, в минулий понеділок, представник Сенеґалю, Осман Діоп, назвавши її „нарадами над абсурдним конфліктом". Дійсно, трудно знайти паралелю до такої нісенітної ворожнечі, що постала між Францією й Тунісією, двома країнами, які до цього часу жили в найкращій приязні і гармонії. Тунісія, діставши від Франції 20-го вересня 1956-го року згоду на державну незалежність, мала з усіх африканських країн найбільш прозахідню орієнтацію, а її популярний президент, Габіб Бурґіба, наступник здетронізованого бея Тунісу, Мохаммеда ель Аміма, був людиною західньої культури й приятелем демократії. Франція признала в принципі суверенність Тунісії над середземноморським портом Бізерти, і в тому місті урядувала туніська адміністрація. Тунісці твердять, що французи, злегковаживши заклики туніського уряду евакуювати Бізертський порт, примусили їх, тунісців, до його бльокади, а французи відповідають, що та бльокада й обстрілювання французьких гелікоптерів примусили Францію силою прорвати бльокаду й захопити в свої руки також місто, при чому згинуло 600 тунісців.

Завинили тут, безумовно, обидві сторони: упертість Франції, з якою тримається вона решти своїх посілостей в Африці, з одного боку, і брак терпеливости Тунісії — з другого боку. Порт і летовище в Бізерті важливі для Франції поки не закінчилась війна в Альжирі і важливі для НАТО з уваги на стратеґічну позицію. Але ж Тунісія, що підтримує всеціло альжирських арабів у їх боротьбі за незалежність, не може терпіти, щоб французи користали з її території, як воєнної бази проти альжирців. Найдоцільніше було б, щоб Франція договорилась з Тунісією щодо евакуації Бізерти в докладно означеному, але досить далекому реченці. Не зробивши цього, обидві сторони поставили і себе самих і своїх союзників в дуже незручну ситуацію. Туніський президент Бурґіба, як і президент Шарль де Ґоль, не можуть поступитись, маючи в своїх країнах сильні націоналістично - праві опозиційні групи, які тільки й чигають на претекст для одвертого виступу проти уряду з приводу поступок, які в їх очах були б „зрадою". Сам Бурґіба одверто признав, що він розуміє вагання союзників Франції з уваги на Берлінську кризу, і що він розуміє навіть вагання де Ґоля з уваги на небезпеку нового бунту французької армії. Але просив признати, що його становище — теж справедливе.

Користає — як звичайно — „цей третій", яким від часу останньої світової війни є Совєтський Союз. Знаючи, що сесію Об'єднаних Націй, скликану для цієї справи, використають большевики для пропаґандивної кампанії не тільки проти Франції, але й проти всього Заходу, західні держави намагалися оминути ту сесію. Тому вживано наполегливих заходів в столицях обох країн, в Парижі і в Рабаті. Ці зусилля скінчилися невдачею, бо — як згадано — ні одна сторона не хотіла поступитися з остраху перед демаґоґією своєї крайової опозиції. Отже, сесію Об'єднаних Націй таки скликано, дармащо всі здають собі справу з того, що існує тільки один шлях до позитивної розв'язки проблеми: договорення між Францією і Тунісією. Тунісія мобілізує публічну опінію світу, сподіваючись, що під її натиском Франція погодиться на переговори. Зґолошена в досить пристойному і примирливому тоні резолюція все одно нічого не поладнає, бо Франція, покликаючись на свій великодержавницький престиж, бойкотує наради ОН. Якщо ЗДА голосуватимуть за ту резолюцію — вони погіршать свої відносини з Францією, а цього жагуче бажає Москва. Коли ж ЗДА стримаються від голосування — вони наразять собі Тунісію і ввесь арабський світ, давши атут Москві для дальшої демагогічної кампанії.

Зайвий конфлікт, зайва сесія, характеристичні для невпорядкованих відносин у світі і ненормальної в ньому атмосфери.

Змаг Президента з Конґресом

У час, коли запропоновані президентом Кеннеді оборонні заходи, зокрема збільшення збройних сил ЗДА і підвищення їх мілітарного бюджету на три з половиною більйони долярів зустріли не тільки прихильне й одностайне схвалення членів Конґресу, але й викликали серед них намагання признати урядові більше повновластей і фондів, як він цього сам бажав, запляновано Президентом на протяг п'ятьох років і до суми 8.800,000,000 долярів програма закордонної допомоги натрапляє в Конґресі, чи точніше в Палаті Репрезентантів на непоборні, здавалося б, труднощі. Щоб рятувати свій плян від невдачі, а себе і свій уряд від поразки, президент Кеннеді примушений докладати всіх зусиль, щоб переконати в доцільності й конечності цього пляну не тільки опозиційних до нього республіканських конґресменів та сенаторів, але й передусім самих таки своїх однопартійців — демократів.

Після засідань Сенату і Палати Репрезентантів, що відбулися в п'ятницю 18-го серпня ц. р., справа переданого призидентом Кеннеді на розгляд Конґресу законопроєкту про закордонну допомогу опинилася в сліпому куті. Президент вимагав у цьому законопроєкті надати йому загальне уповноваження здійснювати програму низькопроцентових і довгореченцевих позик для відсталих країн протягом 5 років, асиґнуючи їх із засобів федерального скарбу, і до суми 8.800,000,000 долярів, без обов'язку одержувати кожного року апробату Конґресу для уділюваної допомоги. Прихиляючись в основному до пляну Президента, Сенат зредукував пропоновану суму до 8 більйонів, висловлюючи вимогу втримання деякої контролі Конґресу над уділюванням позик і обмеження реченця уповноваження до трьох років. Але Палата Репрезентантів перекреслила не тільки плян Президента, а й апробовану Сенатом його версію, відмовивши Президентові уповноваження здійснювати цілу програму на власний розсуд та в бажаному часі і обмежуючи її до одного року і тільки до суми 1.200,000,000 долярів, та й то за апробатою Конґресу. Після цього п'ятницевого засідання вся надія тепер на компроміс, що його може досягнути окрема конґресова комісія, призначена для узгіднення сенатської і палатної версій законопроєкту з-поміж членів обидвох палат. Наради цієї „конференційної комісії" обидвох палат, до якої входить по п'ять представників від Сенату і Палати Репрезентантів, що її називають „третьою палатою Конґресу", відбуваються при закритих дверях, рішення в ній проходять більшістю голосів і їх звичайно пленуми обидвох палат Конґресу приймають, як напрямні для дальших дебат чи голосування.

В цьому змагу між Конґресом і Президентом публічна опінія ЗДА, особливо преса, стала по боці Президента, підкреслюючи, що в теперішній напруженій міжнародній ситуації справа закордонної допомоги є таким же важливим оборонним засобом, як збільшення збройних сил і признання додаткових сум на мілітарні видатки. На карті бо поставлено не тільки престиж ЗДА і довір'я світу до них, але й їх національну безпеку. З другого боку, слушне теж і становище опонентів пропонованої президентом Кеннеді закордонної допомги і їхні арґументи, що в своїх плянуваннях Президент іде задалеко, зокрема в розгляданій тепер програмі, як і в обіцянках допомоги для Латинської Америки, загрожуючи нерівномірністю трактування і надмірними видатками в одній ділянці іншим важливим ділянкам державного життя і порушуючи в цьому до деякої міри конституційні компетенції і функції Конґресу

Голоси публічної опінії, як і виступи членів уряду та провідних діячів обидвох партій в Конґресі дають підставу думати, що компроміс у такій важливій справі, як закордонна допомога, буде досягнутий, тим більше, що всі усвідомлюють собі, що ця допомога спрямована на завершення революції свободи у відсталих країнах світу і на припинення експансії міжнародного комунізму.

Б. Галайчук

„ГЕППІ ЕНД" У ПУНТА ДЕЛЬ ЕСТЕ

Буенос Айрес. — Чому Куба вислала делеґацію на конференцію у Пунта дель Есте? Чого шукав там кубинський міністер фінансів, відомий арґентинський комуніст Ґевара? Кубинський міністер закордонних справ Роа минулого року демонстративно покинув панамериканську консультативну конференцію в Сан Хозе де Коста Ріка, назвавши присутніх „лакеями американського капіталізму". А „альянс для поступу" кастрівська пропаґанда називає хабарем і небезпечною американською пасткою. Тому було б зовсім нормально, коли б уряд Куби не „знизився" до участи в такій гідній погорди імпрезі: коли б обмежився був широкозакросною усвідомлюючою акцією, щоб остерегти „незрячих братів" проти данайських дарів Кеннеді.

Тому, коли кубинський наркомфін появився у Пунта дель Есте, серед коментаторів запанувало переконання, що він приїхав на те, щоб тріснути дверима — що, на думку „добре поінформованих", мало статися 7-го серпня. Але нічого такого не трапилося. Не враховуючи одної обов'язкової, просто ритуальної промови проти ЗДА та кількох сутичок з перуанським прем'єром, Ґевара поводився пристойно — і та його пристойна поведінка виглядала подекуди неприродно у людини з обсмиканою бородою, в солдатській шинелі, у людини, яка звичайно переліцитовується з Кастром у босяцькій лексиці. Що це все мало значити? Дуже просто, — пояснював голова бразилійської делеґації: — зближається зворушлива хвилина повороту блудного сина.

Ґевара говорив мало і коректно, пропонував поправки короткі та ділові, які не викликали спротиву. Тому пройшла — більшістю 9 голосів проти 2, при чому два стрималися від голосування — одна дрібна поправка, 16 серпня. Дискутовано одну з резолюцій, яка стверджує життьову ролю приватного підприємства в господарському розвитку країни. Можна було побоюватися, що Ґевара поставить контрпропозицію, осуджуючи приватне підприємство, як форму експлуатації трудящих мас „акулами з Волл Стріту", що прийде кінець Ґеваровій коректності, а вслід за тим ідилічній атмосфері, в якій відбувалася конференція на уруґвайському літнищі.

Тому учасники зідхнули з полегшею, коли бородатий наркомфін і в тому дражливому моменті не пішов на прю, а лише запропонував маленьке, несуттєве доповнення, чи пак уточнення резолюції: приватне підприємство, мовляв, відіграє життьову ролю в господарському житті „тих країн, де існує приватне підприємство". Як було не прийняти такого скромного доповнення? Ще й такого логічного: адже ясно, що коли щось не існує, тим самим не може відігравати воно ніякої ролі, ні позитивної, ні неґативної. Отже проти доповнення Ґевари голосували лише два представники: ЗДА, тобто „мультимільйонера Кеннеді", та Арґентини, тобто „американського лакея" Фрондізі.

На пленарному засіданні пройшов все ж заклик до урядів „сприяти приватним підприємствам". Але, водночас — за згодою Діллона — в іншому місці скреслено фразу про „державну і приватну" торгівлю. Якщо була б перейшла поправка комуніста Ґевари, то це значило б — як цілком слушно коментує передовиця в тутешньому найповажнішому щоденнику „Ля Пренса" — що, згідно з рішенням конференції в Пунті дель Есте, в континентальній організації є місце для комуністичних режимів. До цього саме й змагав хитрий Ґевара. Иде — продовжує передовиця — про засадничу справу. Від серпня 1960 року члени Організації Американських Держав були супроти Куби в поставі фактичної капітуляції. Тепер, якщо пленум затвердить текст, прийнятий комісією, це буде засадничою капітуляцією. І це означатиме, що й в інших американських країнах може бути введений комуністичний лад без загрози їх ізоляції.

На перший погляд могло б видаватися, що, поруч держав з приватними засобами продукції, допущено до континентальної родини державу з удержавленими засобами продукції, але насправді справа виглядає інакше. Право на приватну власність, признане Деклярацією Прав Людини ОН, не виключає державної власности. По всьому вільному світі існує приватна власність поруч державної, в різних пропорціях: на одному бігуні можна поставити Канаду, де державна залізниця стоїть у рівноправній конкуренції з приватною, на другому бігуні — деякі молоді південноазійські держави, які одверто орієнтуються на соціялізм, змагаючи до удержавлення транспорту, копалень, великого промислу, навіть банків, — але не думаючи удержавлювати дрібні, а то й середні підприємства. Хіба за залізною завісою здійснено соціялізацію підприємства вповні, удержавлюючи чи кооперативізуючи всі підприємства, до фризієрні та ресторану включно?

Відповідаючи на сенатську інтерпеляцію, у травні бразилійський міністер закордонних справ Альфонсо Арінос заявив: „Бразилійський уряд не боїться заявити одверто, що він уважає за леґітимний, на континенті, будь-який соціялістичний режим, який не буде — додав він — пов'язаний з совєтською системою. „Будь-який — писали ми, коментуючи ту незвичайну заяву — тобто не лише поміркований соціялістичний типу індійського чи індонезійського, але навіть скопійований з совєтського".

Тоді це визнання „соціялізму" йшло на особистий рахунок прогресивного — і то підозріло прогресивного — бразилійського президента. Тепер таке самогубне визнання мала б припечатати континентальна спільнота в урочистому акті, підписаному в рамах „альянсу для поступу". Тому цілком погоджуємося з наведеними вище міркуваннями „Ля Пренси", дармащо далеко не погоджуємося в інших питаннях з цим типовим речником арґентинської „оліґархії".

ЗДА були проти впроваджування суто політичних тем на конференцію в Пунта дель Есте, щоб не давати зброї в руки кастрівській пропаґанді. мовляв, Вашингтон хоче „купити" Латинську Америку ціною господарської допомоги. Не зважаючи на це, в останньому моменті розглядали можливість включення політичних резолюцій, з визнанням репрезентативної демократії (як протиставлення „народній" та „демократичному централізмові") і обов'язковости чистих і періодичних виборів. Проти цього запротестували деякі делеґати, зокрема бразилійський, бо, мовляв, Ґевара використає ту нагоду, щоб виголосити прокураторську промову проти ЗДА, чи й покинути конференцію; іншими словами: чеши дідька зрідка. Згідно з такою максимою, скреслено „нетактовні" вислови, як репрезентативна демократія та чисті, періодичні вибори, і заступлено їх визнанням ... засади самовизначення народів. Тієї засади, яка в інтерпретації Кастра та його протекторів з Бразилії, Еквадору й Мехіко леґітимізує кубинську комуну та охороняє її проти т. зв. північно-американського імперіялізму й інтервенціонізму.

Тепер уже відомо, для чого Ґевара поїхав до Пунта дель Есте. Конференція закінчилась 17-го серпня і — учасники, по відспіванні національних гимнів, у піднесеному настрою роз'їхалися. Латиноамериканські державні мужі були вдоволені, що дістали доляри, Діллон був теж вдоволений, що його ласкаво зволили прийняти. І Ґевара теж має причину бути вдоволеним... Одним словом, — клясичний „геппі енд".

ЛІТНІ ТАБОРИ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Певно, сучасне напруження у зв'язку з Берліном ставить свої вимоги й до нас, створює для нас певні можливості, які мусіли б ми використати, але не про це хочемо говорити в цьому дописі з Парижу. Хочемо порушити зовсім мирну тему, але не менш важливу від усіх мобілізацій. Це — справа літніх таборів для дітей і молоді.

Значення літніх таборів не викликає ніякої дискусії. Багато з нас має свої спогади з пластових таборів і знає, що там в не одного народилась національна свідомість. Там зароджувалося почуття приналежности до національної спільноти, що живе на нашій чудовій землі, яку викохують зоряні ночі України, яка дихає незрівнянним запахом нашого лісу й наших лук.

У тих таборах зароджувалось почуття дружности, бажання служити високим ідеалам, яке згодом вело нас у підпілля, в повстанські загони, гнало на боротьбу, смак якої прищеплювали нам саме ті табори.

На чужині табори набирають окремого значення. Основне горе еміґрації це її розсіяння в чужому, безмежному морі. Розсіяння таке велике, що нема в наших дітей почуття, що вони в нашому гурті являють бодай острівці серед того моря. Вони себе почувають шкарлупками на хвилях океану і втрачають відвагу плисти до невідомого українського берега. У таборі вони бачать собі подібних і відчувають себе в гурті, що дає їм силу затримувати почуття пов'язаности з землею їхніх батьків. Тому змагання за розбудову таборів і осель — це великий бій за душу наших дітей.

Як же ця справа виглядає у Франції? Ні чорно, ні блискучо. Цього року відбулись дві дитячі оселі. Одну з них вів душпастир північної Франції, о. радник З. Нарожняк на базі оселі ім. Митрополита А. Шептицького і заложеного в ній монастиря Сестер Бенедиктинок, бельгійок, які прийняли український обряд і віддали своє серце на службу українській спільноті. Ця, чи не найкраща, оселя (найкраща завдяки вийнятковому умінню о. Нарожняка й вийнятковому рівневі навчання українознавчого й українського матеріялу) охоплювала 40 дітей у віці до 13 років. Другу оселю для дітей того ж віку вів о. Когут у східній Франції. Вона охоплювала 120 дітей.

Для старшої молоді, від 14 до 20 років, відбувся 9-ий курс українознавства, що його переводили спільно Українська Національна Єдність у Франції і Організація Української Молоді. Цей курс охоплював 50 учасників, що не тільки „були на таборі", але й навчалися українознавства. Табір для старшої молоді вів і цього року о. Когут, в якому взяло участь також коло 60 учасників.

Заокруглюючи число, скажемо, що через українські табори, оселі та курси пройшло 300 дітей. Це багато чи мало? Коли зважити, що десять років тому не було взагалі подібних осель, то це дуже багато. Але коли взяти до уваги, що у Франції дітей і молоді віком від 6 до 20 років є не менше як три тисячі, то охоплення виховною працею лише 10% — це таки мало. І навіть дуже мало.

В чому причина такого слабого охоплення дітей та молоді? Звичайно, покликаємося ми на те, що ми бідні, що не маємо засобів. Але це не так. Гроші завжди дуже важлива річ, але не єдино важлива і навіть не найважливіша. Бо при такому стані, в якому перебуває українська еміґрація у Франції, при теперішніх можливостях виховання, на існуючих таборах могло бути дітей і молоді вдвоє більше. І до цього не треба було б докладати ані сотика. Навпаки, при подвосній кількості учасників кошти побуту дітей і молоді були б нижчі.

Отже, секрет лежить не в грошах, а в нас самих, в наших душах. І тут просто нічого не можна зрозуміти. Недавно була в Парижі пані д-р С. Парфанович і оповідала, як у Львові в 1939 р. Її наказали були червоні окупанти вести санітарно-фельшерську школу. Вона казала, що не могла зважитися покинути цю працю й виїхати на еміґрацію, бачачи, як ринули батьки зі своїми дітьми до тієї школи й взагалі до шкіл, що раптом в якійсь мірі відкрилися перед нашими селянами. Пригадуємо собі, як наші селяни продавали останню корову, щоб їхні діти могли вчитися, дуже часто не обраховуючи, на яку саме науку витрачалися останні засоби. Аби діти вчилися.

І раптом щось з нашими людьми сталося. У Франції вони не б'ються за те, щоб їхні діти вчилися поза необхідний мінімум. Якщо це ще можна пояснити у відношенні до французької школи, бо тут високі студії властиво не оплачуються, коли міряти грішми, то вже ніяк не можна зрозуміти, коли мова про українські курси, табори чи дитячі оселі. Адже тут властиво навчання безплатне, бо оплату беруть таку, що дитина вдома напевно коштує дорожче. Їхати також далеко не треба. А вже багато наших людей мають автомашини, і сусід своєю машиною міг би завезти щонайменше п'ятеро дітей без затрати коштів і часу батьків.

Просто недбальство. Дітям, правда, цікавіше їхати з французькими товаришами бавитися над море, як до української колонії в науку. Але хіба діти колись тікали з дому до школи? Вчити дітей — це завдання батьків, і винні таки батьки, які шукають причини, щоб дитини не вислати, які потім нарікають на провід, що „не дбає про виховання молоді"...

Автор цих рядків не надто високо оцінює наш громадський провід, до якого й сам належить, але в справі виховання дітей таки велика частина вини лежить на батьках.

Цікаво було б на порозі нового шкільного року в поодиноких країнах поселення нашої еміґрації провести підрахунок дітей, що пройшли через літні українські табори, схарактеризувати ступінь зацікавлення батьків цією справою. Може б спільними силами знайшли ми і спосіб поліпшити той стан.

О. Д-вич

М. Дем'янчук

Ще в справі українського університету у Львові

Український університет у Львові з 1921 - 1925 років заслуговує напевно на триваліший пам'ятку, як має він до цього часу у формі двох книжок та згадок на сторінках нашої преси. З кожним роком відходять у вічність його колишні професори та студенти, а мало хто з-поміж них залишив свої спомини про цю одиноку в своєму роді „Альма матер" українського народу на своїх етнографічних землях. Тому, що у двох попередніх статтях у „Свободі" (з 6 липня цр. р. й 9 серпня ц. р.) автори згадали багато цікавих моментів, як колишній студент цього університету, хочу докинути від себе дещо з того, що з тих часів залишилося ще в пам'яті.

В першу чергу вважаю за потрібне доповнити список професорів, що викладали на філософічному факультеті, а були ними: о. Спірідіон Кархут, проф. О. Роздольський, д-р Н. Сабат, Ю. Рудницький, д-р Я. Гординський, професор Плятон Лушпинський.

Поміж членами Крайової Управи Українського Студентського Союзу не згадано прізвища Ярослава Скаліша, що був її секретарем.

Не згадується також у статтях про велетенську працю низових клітин Українського Студентського Союзу. А ця праця була тяжка, незвичайно відповідальна і провадилася серед безнастанних наґінок та перешкод окупаційної польської влади. В той час майже по всіх повітових містах були філії Студентського Союзу. Завданням цієї організації, побіч гуртування студентських кадрів даної території, плекання товариського життя, поглиблювання та поширювання освіти шляхом рефератів тощо, було збирання грошей і продуктів на утримання університету та Академічного Дому. Завдяки праці студентства на місцях централя вив'язувалася із своїх зобов'язань на протязі повних 4 років. Не занедбувано також в той час ширення літератури в справі наших високих шкіл, що її видавано для широкого загалу.

Варто також пригадати й приміщення, де відбувалися виклади для студентів клясичної філософії, а це були: бібліотека т-ва „Просвіта", будинок Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка при вул. Курковій, Музичний Інститут ім. М. Лисенка, монастир СС Василіянок при вул. Длуґоша та приватне мешкання директора Гіпотечного Банку сл. п. Юліяна Савчака. За час моїх студій лише раз „накрила" нас поліція під час викладу в будинку НТШ. Всі студенти мали спеціяльні секретні леґітимації, що ними виказувалися при вході до викладової

(Закінчення на стор. 4-ій)

Володимир Янів

БОЛЬШЕВИЦЬКА НЕБЕЗПЕКА Й ЕКУМЕНІЧНА ДУМКА

(Інформація Президента УХР на XI Конґресі „Церква в потребі")

(2)

Храми — цим разом вже навіть православні — наново зачиняються (треба ж пам'ятати, що католицьких церков східнього обряду в Україні з 1946 року офіційно нема!). І так — за даними большевицької преси — можна сказати, що у Волинській області за останній рік закрито 180 храмів, у Черкащині 40. В Зах. Україні розв'язано дальших 20 монаших спільнот, забороняючи вести спільне монаше життя. Ці числа можна вірно оцінити тільки тоді, коли пригадається, що більшість парафій офіційно вже здавна були нечинні! Видумано нові роди шикановання. Так напр. звітує одна група американських католицьких студентів, які, як туристи, подорожували по СССР, що сильні банди комсомольців напали на вірних в переповнених церквах Києва, що вони їх штовхали та обкрадали. Один із туристів пише дослівно[5]: „Мушу щиро визнати, що я чогось подібного ще ніколи не пережив. Треба було побачити, щоб повірити". При тому підкреслює цей неупереджений свідок високий степень побожности українців[6]. І саме тут — у духовому спротиві українців та в їх глибокій побожності — лежить справжнє джерело нових переслідувань, зокрема ж скріпленої безбожницької пропаґанди. За даними партійного офіціозу „Комуніст" з'явилося в однім тільки останнім році 80 різних книжок, присвячених „освідомленню" широких мас (тоб то вияснению, що віра й релігія це „опіюм народу!"). Множаться також статті у журналах, як теж „літературні твори", які мають служити тій самій цілі.

Пора перейти — для повноти картини — до накреслення активности української діяспори, звичайно — у зв'язку із положенням Церкви в Україні. Треба категорично ствердити, що релігійність серед екзильних українців зросла, бо вони вповні свідомі відповідальности, що за всяку ціну треба втримати Східню Церкву з'єдинену з Римом, яку зовсім справедливо від століть окреслюється як „поміст між Заходом та Сходом". Ми, українська еміґрація, чимало зробили з одного боку, щоб засвідчити вірність св. Апост. Столиці, щоб саме у той спосіб заперечити дійсність накинених нам постанов сумнозвісного псевдосиноду, що мав призвести до т. зв. возсоєдинення із православною Церквою, насправді ж підпорядкував українську Церкву московському патріярхові, вповні узалежненому від большевицького режиму. Проте, як потішаючий факт, залишиться на віки, що ні один із українських Владик не прийняв участи в синоді, а крім цього ніде у вільному світі (де свобідно можна висловити думку), не визнано тих рішень! З другого боку хотіли б ми допомогти нашою дією нашим переслідуваним братам і самій Церкві! Це ж бо доволі відоме, що большевикам таки залежить на прилюдній опінії. Річ у тому, що вони — під плащиком толеранції та поступу — хотіли б добути вплив на невтралістичні держави, на т. зв. „третю силу" Проте, паралельне насилля над всяким виявом свободи заперечує комуністичний „гуманізм". Тому в боротьбі з комуністами й у змаганні до справжнього християнського гуманізму має велике значення інформаційна служба, що насвітлює переслідування Церкви. І саме в ділянці інформації зробила українська еміґрація чимало, бо розкривання большевицьких злочинів в опінії вільного та невтралістичного світу веде до певної поступчивости на Рідних Землях. На жаль, у нашій інформативній службі зустрічаємо постійно незрозумілу байдужість широких кол вільного світу, і тим більше цінимо ми конґреси в Кеніґштайні, бо це саме вони — завдяки спільній дії — струшують сумлінням. Що більше байдужости у оточенні, то більше солідарности в нас самих. І так напр. наше спільне звернення, видане з нагоди 15-ліття арешту українських Владик підписали всі українські центральні — політичні, культурні, допомогові, професійні та релігійні — орґанізації у шістнадцяти країнах нашої діяспори! Разом звернення підписали 227 провідників українського орґанізованого життя в екзилі в імені 138 установ. Частішають також вияви солідарности з боку наших православних братів, і треба сказати, що чим більша большевицька загроза, тим сильніше екуменічне мислення. Так напр. можемо з радістю занотувати факт численних дуже плідних зустрічей з нашими братами, які чимало спричинилися до поглиблення вселенського духа. І цею констатацією бажаю закінчити, а рівночасно висловити побажання української групи, щоб саме тут у Кеніґштайні у наступному році, — отже правдоподібно в році вселенського Собору — підготовити загальну зустріч з православними, але — очевидно — також із протестантськими братами, — в дусі взаємного зближення, — зближення, яке служило б великій ідеї ЄДНОСТИ. Що більше большевики змагають до розбиття й розсварення християнського світу — то більше мусимо бути одні ми всі християни, — усіх віровизнань та всіх народів. І є великим призначенням цього благословенного „Дому зустрічі" спричинитися в році Собору до тієї загально бажаної єдности![7]

[5] В лондонськім „Catholic Times" з 28 квітня 1961.

[6] Про ту спеціяльну побожність українців говорив також один із доповідачів на останньому конґресі „Церква у потребі", а саме п. Вальтер Колярж з Лондону, який ствердив, що напр. поляки виявляють більше побожности ніж чехи, а в границях СССР українці належать до найпобожніших (у відрізненні до москалів). Вони зберегли культ відпустових місцевостей: київської Печерської Лаври, Почаєва.

[7] В дусі висловленого побажання була згодом принята Конґресом відповідна резолюція, що підкреслювала необхідність співдії всіх християн. Також у коментарах в часі дозвілля („в кулюарах") стрінулася пропозиція з дуже теплим сприняттям та позитивною оцінкою.

(Кінець)

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

Андрій Кігічак.

ЛЮБИТЕЛЯМ ІСТОРІЇ КНЯЖОГО ПЕРЕМИШЛЯ

Польське Туристичне Товариство в Перемишлі видало в марті 1961 року публікацію, під наголовком „Тисячу років Перемишлеві". Згадану книжку з огляду на різнородний зміст її вісімдесяти статтей, можна сміло відзначити, як альманах, в якому побіч стисло історичних розправ, чергуються популярні структурою оповідання, спогади, і навіть і народні переказй, з тисячолітньої історії того княжого города.

І хоч і автори старалися якнайменше згадувати про співмешканців того міста, себто про нас, предки яких разом з їхніми предками творили власне історію того тисячеліття, то все ж таки не довелось всього промовчати, зокрема надто маркантних подій у спільній історії тих часів. Вже в „календаріюм" історичних дат, між роками 961 та 1961, довелось таки його започаткувати датою 986, про „руського" літописця Нестора, який перший згадує про це місто. Але тут вже якась нова, „людова" історичка, якась пані чи панна мгр. Ванда Капут, в своїй статті, під наг.: „Кілька слів про початки Перемишля", квестіонує вістки літописця Нестора, повторені [може „буржуазним"] їхнім Длуґошом, бо був вчителем дітей Казиміра Ягайлона, і годиться з твердженням з проф. С. Кучинським, що жертвою „руського" наїзду в 981 щоці мав впасти положений над Стиром волинський ПЕРЕМІЛЬ, а не Перемишль, що згодом (при переписуванні хроніки Нестора) повторювано. В іншому місці авторка статті порівнює можливість помилки в назві Перемишля з іншими даними, а саме: що, коли живучий колись в Могунції рабін Єгуда га Коген (1028-1060) згадує про взяття „невірними" в полон багато Жидів в місті „ПРИМУТ" в часі „руського" наїзду на Польщу в році 1031, то це мав би бути, тодішній Перемишль, з чим згідні не тільки польський історик Відасвіч, а й совєтський В. Греков. З наведеного виходить, що і Поляки, слідом „старшого брата" беруться переробляти історію, далеко, далеко, взад, бо починають вже від літописця Нестора.

В списі бібліографії, з якої користали автори поодиноких статтей, з „наших" зацитовані лише дві праці — сл. п. проф. Е. Грицака: „Перемишль тому сто літ", та праці проф. Е. Перфецького: „Перемиський літописний кодекс першої редакції в складі Яна Длуґоша", зі Записок Наукового Товариства ім. Шевченка, в 147-ому томі з 1927, та 149-ому томі з 1928. Праць інших авторів в тій матерії, хочаб проф. Крип'якевича чи подібних, не цитують. Згадана вже пані Капут згадує народний переказ, якто основник Перемишля, князь Премислав охрестив назву міста під впливом дорадників, зі слів: „мишль не мишль, хай буде ПЕРЕМИШЛЬ", приняла як думку своїх за народністю „зьомкуф", а самій статті дала наголовок „гісторія на весоло". Значить, тон альманаха не тільки що шовіністичний, але й неповажний і не має нічого спільного з об'єктивною історією. Думаю, що шанований всіми українцями, поляк, проф. Ґалецький в Ню Йорку, напевно цю книжку дістав, і було б цікаво знати, яке його враження, як досі дійсно об'єктивного історика, зокрема в наших справах, по прочитанні того альманаха?

Та все ж таки, видніють там і дві статті, теми яких ми не зустрічали в нашій літературі. Вони варті того, щоб з ними поділитися з тими, яких історія того княжого города цікавить. Отже, д-р Александер Гілсвіч в статті: „Найстарша згадка про перше війтійство в Перемишлі" цитує переклад з „руського", документу нашого князя Льва (чи пак Лева), а саме: **„Я князь Лев, продаю війтівство в Перемишлі ІВАНОВІ** (нема прізвища), **і латинський,** (камінний костел св. Миколая на німецьке право, а той дав за згадане дві гривні готівкою, та сорок поставів сукна, а продав йому тому, що стосував супроти своїх німецьке право. Жоден інший війт не може судити, тільки згаданий війт, на основі війтівського закону. Цивільних людей, не може судити ніхто, тільки війт, тевтонським правом. Продав йому на вічне, на що я перевісив мою печать перед Богом".

Публікатор того, незнаного нам досі документу, д-р Гілсвіч пояснює у своїх коментарях „петітом", що оригінал має воскову печать, а користувався тим документом шляхтич, Микола Балицький, який власне на підставі наведеного письма, був дідичним війтом міста, що його родинні права сягають ще „руських часів". А коли автор заповідає, що цей документ побачив в реферованій книжці перший раз денне світло від часу написання його нашим князем Левом, то треба припускати, що це одна з наших історичних цінностей з архіву-музею Перемиської Капітули, яку, по її ліквідації в 1948 році розграблено, і поділено між чотири архіви-музеї польських університетів, комуністичної Польщі. Відгрожувався колись Ілля Еренбурґ, що нас „змєнніків родіні" найде і на дні моря, це йому досі не вдалося, але я, автор того скромного репортажу заризикую твердженням, що наші нащадки, будуть ще ревіндикували колись ті заграблені історичні цінності, та це, тільки так в тракті писання мимоходом, бо при закінченні статті, ще до тієї теми вернемось.

Та видніє в альманасі, (який чомусь редактори відзначили дуже скромно тільки як „календаж", друга згадка, що її ми ще не зустрічали на сторінках нашої літератури, це документ нашого Князя Лева. Автор інж. Тадей Гроховський у своїй статті: „Управа винограду в Перемишлі" кажучи про генезу походження назв дільниць міста „Півіння" і „Винна Гора", (бо там існували колись виноградники), наводить зміст ще одного документу, авторства згаданого князя, а саме: в одній з варшавських бібліотек чи архівів, видніє оригінал листа якогось незнаного Ходаковського до генерала Крупінського, в якому він до генералів пише, що знайшов „пши рускєй катедже в Пшемьслю", оригінальний привілей, з року 1292, князя Лева, сина Князя Данила, в якому то привілеї, затверджене право нашої катедри, побирати „десятину" з вина. В інших статтях, інших авторів, які повторяють у реферованій книжці приблизну тему, то цю данину для нашої катедри визначають, як: „виноградноє", або як „чопове". Значить, по військовій тактиці, „що невільно собі ворога багателізувати", тобто навіть у чужій, з упередженням і ворожій нашій рації стану книжці, ми знайшли й для себе щось цікаве.

Але тут мала деґресія, бо коли автор твердить, що документа знайшов в архіві нашої Перемиської катедри, то, якщо не маємо дати тієї „знахідки", не знаємо, коли генерал Крупінський був навіть листовно заінтересований Перемишлем, то вільно нам здогадуватись, що дату промовчано свідомо і, що цей цінний документ нашого пращура, князя Лева, це знову вкрадений з іншими документами нашої Греко-Католицької Капітули. Тож у дотеперішніх і польських і наших публікаціях не було про цей документ досі згадки. Це ще один із документів неоціненої вартости до інституції, в якій він пролежав стільки століть, а яку розграблено і до якої можна застоувати слова зі Св. Євангелії: „І ризами Його поділишася".

Надруковані в реферованій книжці й інші статті, але не так популярні, як тенденційно пропагандивні, про які не має потреби згадати, та все ж таки авторам доводиться тут і там, згадувати колишню „Червону Русь", та „Гроди Червєнскє". Хоч як би хто хотів монтувати статтю про минуле того княжого города, то таки колишніх господарів тієї землі „Русинів" не промовчиш, бо буде в тяглості оповідання перерва.

А на заповіджену в попередніх уступах згадку про Архів Перемиської Капітули, то автор нинішнього репортажу, устійнив на підставі праць, вже Покійних спископа о. Григорія Лакити, мітрата о. Подолинського, та інших, приблизний інвентар того, що загарбали поляки в роках 1946—48 з цього архіву-музею, щоб нашим нащадкам, які колись (і то напевно) будуть старались ті речі від чотирьох польських університетів ревіндикувати, було відомо приблизно, чого треба домагатися. З тими речами автор нинішньої статті, колись на сторінках преси поділиться, а поки що згадає, що крім королівських декретів в оригіналах на право вести церковному братству при катедрі друкарню, епітрахілів, дарованих катедрі Хмельницьким (два) хрести з перцевого дерева, дарованого молдавським воєводою, та срібного, але позолоченого кивоту, дарованого катедрі дружиною того ж молдавського воєводи, забрано і дарохранительницю, даровану нашим кушнірським цехом (дарма, що з польською чомусь дедикацією,) і слуцький пояс, дарований нашою селянкою з Вишатич чи з Валяви. Деталі та точні дати, будуть подані пізніше.

● **У Београді** почнеться 1-го вересня ц. р. з'їзд президентів або прем'єрів невтральних держав, які радимуть над спільним становищем в різних міжнародних справах, що будуть на денному порядку найближчої сесії Генеральної Асамблеї ОН. Індійський прем'єр Неру заявив, що він є проти всяких державних бльоків, ото ж є також проти того, щоб невтральні країни створили бльок так званої „третьої сили", поміж ЗДА і СССР, як головними учасниками холодної війни.

● **Індійський прем'єр Неру,** щоб припинити остаточно голодовий страйк старенького провідника сикхів, признав, що мова сикхів є панівна в провінції Пунджаб. Але відмовився створити для сикхів, як вони цього домагалися, окрему провінцію.

Ювілей Олени Карп'як-Бенцаль в Міннеаполісі

З ювілею Олени Карпяк - Бенцаль. Ювілятка стоїть між .... двома священиками.

День 21-го травня ц. р. Українська Громада при церкві св. Константина в Міннеаполісі, Міннесота, присвятила на відзначення 10-літнього ювілею невтомної праці Олени Карпяк - Бенцаль на полі церковнім, громадськім та виховнім нашого молодого покоління.

Улаштуванням цього Ювілею зайнявся Громадський Комітет, спеціяльно до цього покликаний.

В гарно прибраній церковній залі св. Константина засіло до столів більше як 300 гостей, а за почесним столом засіли священики і родина Ювілятки. При вході Ювілятки на залю Церковний Хор на сцені під проводом проф. Ставничого привітав її піснею - многоліствієм, а інжр. Р. Смулка зложив привіт від Громадського Комітету. Після перекуски і виступу Церковного Хору мав слово декан і місцевий парох Впр. о. П. Леськів, в якім зазначив жертвенну і вповні віддану працю Ювілятки на полі Церковного Хору, організації жінок при церкві, у всіх інших імпрезах, концертах та побажав їй кріпкого здоров'я до дальшої праці. Опісля слідувала мистецька програма переплітана деклямаціями, танками і привітами. З деклямаціями виступили діти Садочка, який провадить Ювілятка цілий рік, і від всіх кляс Суботньої Школи. Танцювальна група „Черемош" під проводом П. Королевича виконала 4 танки. Хор дівчат під проводом інж. Е. Карпяка відспівав гарне „Танго". Привіт від жіноцтва і матерів зложила П. Н. Дудинська, а від Суботньої Школи о. Лев Дорош. На кінці Ювілятка щирими словами подякувала всім присутнім за таку милу несподіванку.

Ціле свято пройшло серед ентузіязму та щирої і дружньої атмосфери, на яку Ювілятка вповні заслужила своєю жертвенною працею.

Л. Д.

Короткі Вістки

● Д-р Ален Д. Вестленд, асистент професора хемії в Університеті Оттави заявив, що він ознайомився побіжно з науковими працями д-ра М. Клочка, який востаннє перейшов на становище втікача й одержав право азилю в Канаді і висловив свій сумнів у якусь стратегічну важливість втечі цього совєтського науковця для Канади.

● На Кубі почалася широка акція боротьби з неграмотністю. Кастро ствердив, що під сучасну пору на Кубі є ще 370,000 неписьменних осіб і заповів встановлення важких кар для тих, що не схочуть вчитися читати і писати.

● Секретар праці Артур Дж. Голдберг заявив, що ухвалення Конгресом запропонованої президентом Кеннеді програми закордонної допомоги буде доказом, що американська нація є достатньо зрілою, щоб завершити свій провід у вільному світі.

З життя Відділів ОДВУ-УЗХ-МУН в Мишиґені

22-го квітня відбулася Зустріч членства ОДВУ-УЗХ-МУН, яку зарядила Обласна Управа ОДВУ Стейту Мишиґен в Дітройті. Залю Української Мишиґенської Ліґи при 6690 Мишиґен Евню заповнили члени ОДВУ. і БО та запрошені гості. О год. 7-ій вечером проф. П. Біланюк відкрив Зустріч і покликав до слова Зубальського Євгена, що виголосив до зібраних учасників Зустрічі доповідь п. н. „Чому Світовий Конґрес Вільних Українців (СКВУ)?" По доповіді відбулася оживлена дискусія, в ході якої вирішено присутніми одноголосно домагатися приспішення скликання СКВУ. Тому крім ОДВУ і БО належить ще порушити цю справу на Річних Загальних Зборах Метрополітального Відділу УККА в Дітройті, що об'єднує 80 орґанізацій. Після перекуски, яку подали пані з УЗХ, почалася друга гутірка на тему пожвавлення організаційного життя ОДВУ і БО та співпраці на терені МВ УККА. Чимало часу присв'ячено питанню побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, Д.К. та акції збірки грошей на цю шляхетну ціль.

29-го квітня відбулися Річні Загальні Збори МВ УККА в Дітройті, на яких поставлено справу СКВУ. Після довшої дискусії, делеґат з 24 Відділу ОДВУ п. В. Білинський поставив внесок звернутися до Підготовчого Комітету Орґанізаційної Комісії ПАУК в Ню Йорку, щоб приспішити скликання Світового Конґресу Вільних Українців.

Річні Збори МВ УККА вирішили звернутися до Підготовчої Комісії СКВУ в Ню Йорку в імені всіх організацій Метрополії Дітройту в названій вище справі.

В неділю, дня 30 квітня ц. р. відбулося заходами МУН в Дітройті в залі УПЦеркви при 29 вул. СВЯЧЕНЕ. В підготовці помагали теж членки 14-го Відділу УЗХ. Біля год. 2-ої по полудні заповнили члени МУН-УЗХ і ОДВУ як і запрошені гості простору залю разом поза 120 осіб. Парох УПЦеркви о. Лящук провів молитву, посв'ятив їжу, а присутні засіли до столів. Голова Головної Управи Українського Золотого Хреста п. Марія Квітковська відкрила „Свячене", привітала присутніх і побажала успіхів в праці МУН-івцям. Привітальне слово від Обласної Управи ОДВУ стейту Мишиґен сказав голова проф. П. Біланюк, пригадавши присутнім свої великодні переживання на Рідних Землях з воєнних часів. Мунівець Володимир Стасюк продеклямував з успіхом гарний вірш про Великдень.

Проф. В. Білинський відчитав реферат п. н. „Свячене", в якому змалював звичаї і великодні традиції на Рідних Землях, вказуючи на велике значення цих традицій на еміґрації. Присутні нагородили його оплесками. Дружня гутірка протяглася до пізніх пополудневих годин. Імпрезою вміло проводив інж. Степан Вілий.

День Вождів відбувся 10-го червня заходами Обласної Управи ОДВУ і БО в залі УМЛіґи у формі сходин. Свято відкрив заст. голови Зубальський Євген, вітаючи присутніх та вказав на нашу готовість служити Ідеї, за яку впали сл. пам'яті Симон Петлюра і Євген Коновалець. Присутні вшанували пам'ять їх однохвилинною мовчанкою. Голова проф. П. Біланюк дав загальний огляд праці сл. п. Симона Петлюри, Головного Отамана Військ УНР та сл. п. полк. Євгена Коновальця. Інж. Я. Варивода прочитав статтю сл. п. Остапа Грицая п. н. „Тіням Вождя", написану ще в 1938 році, що зробила на присутніх помітне враження. Відспіванням української революційної пісні „Не пора, не пора" закінчено це вдале Свято, яким проводив Зубальський Євген.

17-го червня відбувся заходами Українського Золотого Хреста, Референтури Жіночих Справ при Обласній Управі ОДВУ стейту Мишиґен Товариський Вечір, присвячений в першій частині Тарасові Шевченкові. Залю УМЛіґи о год. 7-ій веч. заповнили численні гості й члени ОДВУ-УЗХ-МУН. Святочну частину відкрито рефератом п. н. Тарас Шевченко — український революціонер і націоналіст, що його прочитав проф. П. Біланюк. Незвичайно чуло й гарно деклямувала маленька мунівка Зоряна Ярослава Залуга вірш „Поклін Тарасові Шевченкові". Гарно й відважно відіграв на скрипці мунівець Юрій Суровий „Думи мої, думи мої"... а інж. Я. Варивода висвітлив ориґінальні й рідкісні картини Т. Шевченка й образи до віршів Т. Шевченка. Під час перерви членки УЗХ подали до накритих столів каву й солодке та перевели збірку на добродійні цілі. Зібрано $45.

В другій частині забрала слово М. Стружовська, заст. голови й реф. Жіночих Справ при Обласній Управі ОДВУ стейту Мишиґен, привітала Українських Батьків з їхнім днем і попросила до слова п. Анну Лецкут, заст. голови Головної Управи УЗХреста в ЗДА, що склала привіт і вказала на важливість ролі батьків у вихованні молодого покоління. Проф. Гр. Трен, голова Метрополітального Відділу УККА в Дітройті, склав теж привіт і вказав на наші завдання в зустрічі з американським світом і можливості нашої успішної праці при активізації всього українського громадянства. Пані М. Стружовська говорила про завдання і про пророблену працю УЗХ. МУН-івці Люба Смолій, Юрій Суровий на скрипках і Лев Кальниченко на акордіоні виконали ряд гарних пісень і танґ. Люба Смолій відіграла гарно сольо „О мій батько", відтак всі троє „Танґо рож", ювілейний вальс „Гуцулка Ксеня" та в'язанку народних пісень.

З огляду на літню спеку життя ОДВУ продовжується поза мурами Дітройту на вільному повітрі. В першій рунді в неділю 2-го липня, відбувся Великий Фестин-Пікнік 24 Відділу ОДВУ на Оселі „Діброва", що є власністю української громади Метрополії Дітройту. Гарна погода сприяла успіхові морально як і матеріяльно. Було багато членів ОДВУ і БО та гостей. Дохід з фестину призначено на побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні.

Члени ОДВУ і УЗХ працюють теж активно в громадському секторі Метрополії Дітройту.

3-го липня відвідали, в товаристві Івана Лотоцького, заст. голови Обласної Управи ОДВУ стейту Мишиґен, Євгена Зубальського представники „Зарева", а це П. Дорожинський з Ню Йорку, Коваль „СУАСТ" з Буенос Айресу, Арґентина і Бачинський з Брюсселю, Бельгія.

В день Незалежности ЗДА 4-го липня відбувся вдалий Фестин-Пікнік 14 Відділу УЗХ з Дітройту на українській Оселі „Діброва" біля Брайтону. Каса Відділу УЗХ теж заповнилася і є сподівання дальших як і досі щедрих пожертв на українські народні й добродійні цілі. Відділ цей склав недавно $100 на побудову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні. Користаючи з гарної погоди Обласна Управа ОДВУ Стейту Мишиґен відбула на цьому Фестині Зустріч із гостями із „Зарева".

34 Відділ УЗХ відбув недавно Товариський Вечір, на якому вшановано з нагоди ім'янин п. Теодозію Сидило, довголітню діячку жіночих організацій при УКЦеркві НЗПДМ і активну членку УЗХ і делеґатку на минулий з'їзд УЗХ в Лігайтоні, Па. Присутні вручили Солензантці гарний подарок та проспівали „Многая літа". Відділ цей зробив підсумки своєї праці і перевів РЗЗбори, вислідом яких Павлина Зубальська обрана головою Відділу УЗХ. З цієї нагоди 34 Відділ УЗХ склав на пам'ятник Тараса Шевченка у Вашинґтоні $50.

Обласна Управа ОДВУ враз із всіми Відділами ОДВУ і УЗХ приготовляється до 23-го Звичайного з'їзду ОДВУ і до 19-го Звичайного з'їзду Братньої Організації Українського Золотого Хреста в ЗДА, що цього року відзначає свій Ювілей під кличем: Український Золотий Хрест в дії 30-тих років. Оба З'їзди відбудуться 1, 2 і 3-го вересня на Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па., тобто в День Праці. Всі Відділи ОДВУ і УЗХ та Обласна Управа переводять засідання, сходини для вибору делеґатів на згадані Братні З'їзди та організують гостей на цей час з Мишиґену. Тамже заходами УЗХ відбудеться в часі З'їзду Ювілейна Виставка УЗХ, яку приготовляє окрема Виставкова Комісія з рамени Головної Управи УЗХ в ЗДА.

—„Зс."

Дитяча Енциклопедія Українознавства

Перед VI-тою педагогічною конференцією в Торонто.

Об'єднання Українських Педагогів Канади влаштовує вже шосту з черги свою педагогічну Конференцію, яка й відбудеться в суботу, 26-го серпня 1961 в залі УНО в Торонто. Діло гідне й особливої уваги й особливого признання. Це ж не що інше, а змаг за основну цінність—за душу нашого молодого покоління в умовах життя поза Україною. Це наш педагогічний світ, своїм серцем, своїм розумом і своїм сумлінням важить одне з найважчих питань нашої дійсности — питання українського виховання української дитини. Питання кардинального й вирішального порядку для нашого бути чи не бути. І власне в цій і єдино в цій площині стає це питання пебед нашими педагогами і перед всією нашою спільнотою.

Шість конференцій з рядом доповідей на ряд педагогічних питань—це поважна праця і безперечно дала і дасть свої реальні успіхи. Програма шостої конференції стоїть під знаком практичних питань—таке значення має доповідь д-ра Я. Славутича з Едмонтону п. з. „Розмовний метод навчання української мови", таке ж практичне значення має і доповідь про навчання українознавства з допомогою фільмів учителів Я. Козловського і Д. Гевка (з висвітленням фільмів), врешті тема, яка сьогодні особливо стала актуальна—це „Археологія України" як навчальний предмет на курсах Українознавства, і на цю тему говоритиме проф. Я. Пастернак. Проф. В. Чапленко з Ню Йорку говоритиме на тему „Справа унормування українського правопису", — це в шкільній практиці дуже важлива справа, бо школа вчить дітей правописно-мовних норм і ці норми мусять існувати. Дуже важлива також тема, яка стає дедалі наболілою—це „Як спонукати дітей до читання українських книжок" — дир. І. Сточанського, і врешті доповідь про „Дитячу Енциклопедію" ред. Б. Гошовського. Ця тема настільки інтриґуюча, що вважали ми доцільним ближче нею поцікавитися. Отож виявляється, що це давній задум Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, який і почав був реалізувати покійний видавець, голова ОПДЛ Юрій Тищенко-Сірий, випустивши як першу книжку цієї Дитячої Енциклопедії — „Україна — земля моїх батьків" 1952 р. Цей перший випуск Дитячої Енциклопедії мав повний успіх, зокрема тому, що на ринку не було підручника географії України та ще й у легкому живому викладі. Зі смертю Ю. Тищенка діло припинилося, але думка про Дитячу Енциклопедію не завмирала і врешті вона конкретизується черговим випуском із запляно ваних усіх шість книжок-томів цієї Дитячої Енциклопедії Українознавства. Цей випуск, який вийшов з-під друкарської преси — це „Слава не поляже", „Козаччина" в живому образному викладі з численними ілюстраціями і картами. Найближчий черговий випуск буде про праісторію України і її княжу добу. Дальші випуски це література і культура України в усіх її ділянках. На випадок повного успіху, видання буде поширене з 6 книжок-томів на 8 чи й більше. Кожен том становить для себе окрему цілість. Характер ДЕУкраїнознавства — статтейний, часто в формі оповідання з включенням ориґінальних творів-уривків народної творчости і окремих авторів, які чи вже опрацювали чи опрацьовують свої окремі теми, а дальших співробітників розшукує і анґажує редакція ДЕУ.

ДЕУ призначена для дітей шкільного віку і юнацтва, буде вона особливо помічна в виховній праці в Пласті та СУМ-і і в інших виховних установах, зокрема в наших рідних школах вона успішно сповнятиме ролю шкільних посібників.

„Слава не поляже" видана так, як дозволяють спроможності ОПДЛ. Якщо це нове видання ОПДЛ зустрінеться з прихильним відгуком, то в чергових випусках ДЕУ можна сподіватися численних кольорових таблиць та ілюстрацій і взагалі розкішного мистецького оформлення.

Справою ДЕУ зацікавлений особливо наш педагогічний світ і тому Об'єднання Українських Педагогів Канади запросило голову ОПДЛ, ред. Б. Гошовського з окремою доповіддю про цю першу в нас Дитячу Енциклопедію. А що справа ця цікавить безпеечно широкі круги нашого громадянства, зокрема батьків і виховників, то вважали ми доцільним завчасу поінформувати ширше про неї, а доповідь в часі 6-ої Педагогічної Конференції ОУП про цей цінний і сміливий у наших умовах задум ОПДЛ зустрінеться напевно з живою дискусією і дасть редакції та співробітникам ДЕУ ряд корисних думок, порад і побажань.

Б. С.

Ще в справі українського університету у Львові

(Закінчення зі стор. 2-ої)

залі перед дижурним. Була це знимка з печаткою, що зображувала — наскільки собі пригадую — напівуклякого студента з піднятими вгору руками, скутими ланцюгом; перед ним розгорнена на землі книжка, а над його головою сонце. Кожна леґітимація мала своє число. Не зважаючи на переслідування та лихий матеріяльний стан загалу студентства, фреквенція на всіх виділах УВШ була доволі висока.

Великим і важливим чинником у праці студентства був Академічний Дім при вул. вул. Супінського, який був прибіжищем для багатьох, що не мали приватного мешкання. Студентська харчівня виконувала в той час дуже важливу ролю „домашнього вогнища" і в обідніх та вечірніх годинах роїлася від студентської братії.

Академічний хор „Бандурист" під батутою диригента Неділка виступав на різних імпрезах у Львові, а також висилав свою „шіснадцятку" на провінцію.

З тодішніх маніфестаційних виступів пригадується багатолюдна маніфестація в забудуваннях св. Юра з нагоди побуту папського нунція з Варшави Дженокія, як також церковно - національні процесії під час Зелених Свят на кладовища на Личакові та на Янівській, що в них брало участь все студентство, зокрема хор „Бандурист".

Для ілюстрації того факту, що наш університет мав признання поважних міжнародних установ, слід пригадати, що в акад. році 1922/23 сенат нашого університету дістав повідомлення від Ліґи Оборони Прав Людини, мабуть у Парижі, про те, що ця установа признала для студентів нашого університету шість стипендій на студії у славному університеті Сорбони. Автор цих рядків мав щастя належати до кандидатів на стипендистів з філософічного факультету. Наскільки пам'ять не заводить, на філософічний факультет припадало два місця, на правничий два і на медичний факультет — два. З філософічного факультету другим кандидатом був студент Бойко. Внаслідок признання Радою Амбасадорів Східн. Галичини під польський заряд, Ліґа Оборони Прав Людини ці стипендії відкликала, одначе протягом декількох місяців акад. року 1922-23 кандидати добре пріли над складенням вимаганих кольоквій та вивченням французької мови.

Слід ще згадати тодішні обставини та настрої загалу українського громадянства та студенставт, у зв'язку з положенням на підсовєтській Уктовувала з якоїсь нагоди святочну академію. До участи в цій академії запрошено хор „Бандурист", що, крім інших точок, віспівав також „Інтернаціонал". Декілька деклямацій виголосили також студенти УВШ. Сьогодні сама згадка про це обурює нас та викликає рум'янці сорому.

Для ствердження історичної правди слід також пригадати, що, крім Українського Студентського Союзу з його філіями, існувала ще інша організація, що звалася — Ділове Об'єднання Поступового Студентства (ДОПС) і об'єднувала ліво настроєних студентів. Життя того об'єднання було короткотривале, бо зі смертю одного з провідників, Хаби, що наложив на себе руку, члени цього об'єднання почали ревідувати свої переконання і один за другим виступали з нього, так, що вже в 1925 році не було нічого чути про ДОПС. Причиною самогубства студ. Хаби було розчарування, що його зазнав він поїхавши на підсовєтську Україну, мабуть на якийсь з'їзд. При тій нагоді приглянувся він життю „ущасливлених" громадян УССР. Видно, ідейність збаламученої жертви совєтської пропаґанди захиталася у своїх основах, а шляхетність та характерність з природи доброї людини була так глибоко діткнена, що добряга Хаба не видержав.

З перспективи 40 років варто ствердити, що створення та існування УВШ у Львові повністю себе виправдали і є сьогодні світлою сторінкою нашої найновішої історії, а творці їх заслуговують на повну пошану та вдячність української нації, бо всі вони доказали перед Україною і перед світом ту відвічну, українцям притаманну тягу до освіти, науки, культури, що знаменує справді культурну, з природи шляхетну людську спільноту.

І може справді слід було б останкам тих колишніх студентських кадрів УВШкіл договоритися про товариський з'їзд - зустріч та про видання спільними силами альманаху-пропам'ятної книги, де б збереглися матеріяли про працю Українських Високих Шкіл у Львові в рр. 1921 - 1925.

ПІСЛЯ УСПІШНОЇ ПОЇЗДКИ ДО БЕРЛІНУ

Дружина віце - президента Линдона Джансона Лейді Бирд обіймає врадувано свого чоловіка після його повороту до Вашинґтону з Німеччини, де він відвідав Бонн, як теж заблькований комуністами Західній Берлін.

У Франції відбудеться суд над змовниками проти державного устрою

Париж. — У вересні цього року, як тільки закінчаться процеси перед спеціяльно покликаними вдома судовими трибуналами для справ, зв'язаних з квітневим військовим бунтом в Альжирі, інший судовий трибунал судитиме військових і цивільних, оскаржених у змові проти державного устрою і влади на терені метрополітальної Франції. У зв'язку з цим проголошенням французька преса підводить підсумки процесів проти військовиків за бунт в Альжирі. З-посеред кругло сотні старшин, оскаржених в участі у військовому бунті в революті, яка скінчилася 25 квітня ц. р., суджено 61 старшину. 8 старшин засуджено на смерть під їх неприявність, а 12-х — також неприявних — засуджено на кари в'язниці від 5 до 15 років. 31 старшин дістали кари з завішенням, а 10-х звільнено. Між засудженими на смерть є колишні генерали Рауль Салян і Едмонд Жуго, з-посеред найвищої французької військової єрархії, та вісім полковників — усі вони скриваються. Ліва преса твердить, що французька поліція знає місце їх перебування, але не арештує їх. Найвищу кару в'язниці дістали генерали Моріс Шаль і Андре Целлер, керівники бунту, які добровільно зголосились, та ген. Пієр Біґо, що приєднався до бунту. Між засудженими були тільки три летунські старшини й один морський, — решта всі були парашутистами. Французьке громадянство втратило зацікавлення цими процесами, коли на лаві оскаржених засіли нижчі ранґою старшини.

● У провінції Квантунґу в Китаї лютує зараза холери. Китайські комуністи спершу приписали її причину — американським бактеріям, але зорієнтувавшись, що ніхто в цю байку не вірить, замовкли і взагалі про холеру та її жертви не пишуть. Повідомили тільки про мобілізацію лікарів, медсестер і міських санітарних апаратів для боротьби проти „сезонових недуг". В Гонґ Конґу трапились кілька випадків смерти на холеру.

ТАРЗАН, ч. 4,701. В королівській палаті.

Цей кінцевий вчинок Тарзана переконав войовників тарманґані. — Віримо, о „великий єдиний"... Ходіть і вшануйте своєю присутністю короля Котена.

Тарзана під ескортою завели просто до палацу, але...

Настрашена постать на троні, без сумніву, була тільки дрібним урядовцем. Хто ж тоді був дійсним королем?